

ՅԵՐԱՅՈՒՅԻՆ
ՇՈՑՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԽԱՐԿԱԿ

Գիկնի է 10 կ. Գաւառներում 12 կ. 1911, Շաբաթ, ՅՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-ին. Թիֆլիս. №44.
Կ. ՊՕԼՍԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ և ՀԱՒԱՔԱԾ ԴՐԱՄՆԵՐԸ

ՊՏՆ.Շ.ԵՅԻՃՈՅԱ

—Սրբազան տէք էն փողերը, որ սովեալների համար ուղարկել են Ռուսաստանից. մենք յառաջադիմա-
կաններ ենք, կերթանք էջմիածին՝ արժանաւոր զահակալ կընտրենք Լուսաւորչի զանի համար...
(Ն. սրբազանը տալիս է—իսկ այս դրութիւնը «չորիզներն» իրաւ զիւր է գալիս).

ՇԱՐՈՒՆԱԿՒՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

VI Տարի

ՄԱՔԱԲԱՎԱ

VI Տարի

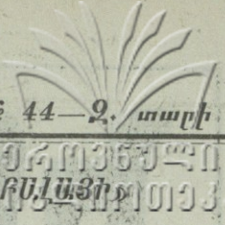
Երզրծաբանական-սատիրական պատկերազարդ շաբաթաթերթի ԼՈՅՍ Է ՏԵՍԵՆՈՒՄ ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ ԱՆԽԱՓԱՆ

Պաշտօնական օրգան պետական, ազգային, հասարակական և օտարազգի բոլոր մեծ և փոքր, յայտնի և անյայտ, պիտանի և անպիտան, փրկիչ և գլխիչ, անկեղծ և կեղծաչոր գործիչ-կորզիչների և խայտառակիչների:

Անհրամբես քերք բոլոր բնահիճների համար

ԽԱՔԱԲԱՎԱՆ» շատերին ծիծաղեցնում է, շատերին էլ ցաւեցնում, բայց ոչ ոքի հետ ոչ բարեկամ է և ոչ թշնամի: Խմբագրին կարելի է տեսնել, երբ քէֆերդ ուզի: Հասցէն՝ Тифлиς, редакция „ХАТАБАЛА“:

Արտասահմանից՝ Tiflis Caucas Redaction «Khatabala» Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Աստ. Երիցեան

«ԽԱՔԱԲԱՎԱՆ» ՈՐԱՑՈՅՑԸ

Բ Ա Ք Ա Ն Ե Գ Ի Ն Ն Է

Տարեկան	5 ր.
Կէս տարին	3 »
Երեք ամիսը	1 » 50 կ.
Ամիսը	— 50 »
Թիֆլիսում տարեկան	4 » — »

Մեր թերթի բաժանորդներին «Սուր-հանդակ» ամենօրեայ թերթը ուղար-կում ենք պակաս վճարով:

100 տարով բաժանորդագրել ցանկացողին 75 % զեղծ:

Ձրի կարգացողներին պէտք է նկա-րենք գլխիվայր:

«ԽԱՔԱԲԱՎԱՆ» ՈՐԱՑՈՅՑԸ

ՌՍՏԻՆԻ ՀՐԻՐ ՏԵՐԹՅ ԵՏՈՑ

III

էն օրը վուրդի կաղնեցի. ինչ էի ասում. հա մտէմէս նընգաւ, հիմի կու իշիւ. էն էի ասում:

Լէօն մէ հարուր տարուց եզը վուր նուր մէկանց վիկենայ ու հաուց աս-կի խտօրիս գրի՝ ինչ կու գրի:

— Կու խնթրիմ ազնիւ հայերէմէս, վուր իմ անումը չխառնիք էս Լէօ ա-նումով պատմաբանի անումի հիդ. նա ապրում էր տասնուիններուրթ դարի վերջին ու քսանիրուրթ դարի գլխին. ու իրա՝ սակութար ձեռով գրածները ինք-նէկտ ջնջից, չունքի «իս միղաւոր չիմ, կօսէ, առաջ իմ բարեկամիրս էին, գովում էի, կօսէ, հիմի չունքի սիւ կատու անցաւ՝ միր մէջ՝ էլ չիմ գովում, կօսէ» — արա օրինաւուր խտօրիկը էտէնց բանիր կու գրէր. համա ինչ կու օտկիս, խասիաթ է էլի. շատ մարթ խասիաթի էրէսից մե-ռած է, էն Լէօն եանլիշ բանիր շատ բունից — ու էսու համա էլ խնդրում իմ ու խնթրիքիս վրէն էլ մարկանիր իմ կպցնում, վուր ինձ՝ էս Լէօյիս — էն Լէօյի հիդ չխառնիք:

Էս խօմ էտէնց. համա էս կաթղկու-սական նընդրութիւններն էլ դաւիդա-րաբա դարան ասկի համա սյ:

Ով ասիս իր շապիկը փոխից, օցի շապիկը...

Մէ հացափուրի իմ ձանչնում, մէ

պուլիս ասում է, միզ համա, կօսէ, ինչ թափառութ ունէ, կօսէ, կաթղկուսու-թիւնը, կօսէ, գեղցին իր խուզը... լա կուր աւել... մեղայ Աստաու — տուտուց տուտուց դուս է տալի էլի. լիզուն օս-կոտ չունէ, լիզուն ցաւ չունէ, համա ձիր արեւը դիդենայ, առուտանից մինչ-կի իրիզուն քնած, թէ արթուն գիփ կաթղկուսական «խնթրիքնիրով է» չա-լիշ գալի:

Պրաւահատօրութիւն էլ է անում: Նրա պրաւահատօրութէնի խաբարը «Մշակի» ըէգախցիուսն էլ գիդին:

Մաշ: Էտ էլ վունչիշ: Ամէն բան կու մոռացի՝ համա նա-մարդութիւնը իր տիզը կու մնայ:

Պէտքէբուխէմէն իմ միէ, ձանանչը գը-րում է. մինիստրութէնի պոմոշնիկու-թէնի տիզը է բացում ու չալիշ ա-րի, էգէբա էտիդ կօսէ, միր մարթիք գլխիս, մէ էրկու իրիքին էստի դրգիս, կօսէ. լաւ տօնլուդ ին ստանում թող վուր միր քաղքցիք բւան, կօսէ:

Լաւ բան է սյ: Միր քաղքցիք՝ ան հայիքը, վուր պօ-լետիկայի վրէն էնդգամ խօսումին — ինչ մինիստրութէնի խարջիք ին. ին լաքի էփրեմ սուրփազանը. է, սա էլ իղլի տէր է էլի. հիմի օրէնք եառսուն ջէր ասում է, — հարամ ըլի, կօսէ, էն պատիւնիրը, վուր իս տւեցի, կօսէ, թէ

1911 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31 օր

29

Суббота ՉՐԱՔԱ Պօպոտո Լուսնի 17

30 (կիր.) Տօն սիրող դիւստանաց անբիւխց. որք որպէս քոսկ բուննն և որպէս ծուխ չքա-նան յերկրէ:

31 (բ. շ.) Յիշատակ յազմող՝ Եզնիկ քահա-նային, որ ծիծմաստ քաղէ, բայց բօխկա կլանէ:

1 Նոյնմբի (գ. շ.) Տօն գանամեալ լօրա-զրին հայոց. որ նախ քարկոծէր սրբազան Օրմա-նեանն և ապա շալախօ պարեալ՝ մեկնեցաւ դայն կոյս՝ ուր թիւ տաշի ածողաց՝ և զգուսնա փչողաց աւելի էր:

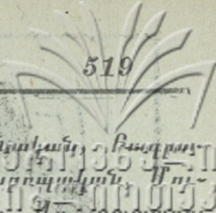
2 (դ. շ.) Պահք: Կանս վարդապետաց ձւածեղ իսկ հօտին նոցա՝ անալի կիրկաշ:

3 (ե. շ.) Յիշատակ բունկմաց չորից լրագ-բաց հայոց, որք կաթողիկոսական ընտրութեանց առթիւ՝ մէյգան ելեալ ճահատ առ ճակատ կուին, որպէս օսմանլին զհետ իտալին տէրութեան:

4 (ուրբ.) Պաս է: Ոչ ոք իբուունք ունի ընտրելի ի հակաօրմանականաց, քանզի «Մշակ»-ն չխտիաթ իւր փոխիալէ և գործք ուրիշ իրեն վերագրէ... Ինչ մշակականք էլ կարծին թէ լի-զերք անմեղ գան են:

Աստու տօմար. և օրացոյցագէտ

Փարեմուզ

ինչ է ինձ էպիսկոպոս կու օխ նիլ տային, կօսէ. ախտուս չէր, կօսէ, էն չախը, իփր իս վարժապիտ էի, կօսէ, ու խիլքս մինձ-մինձ բանէրու. չէր հասնում, կօսէ, ո՞վ էր իմ ուէխիս մտիկ տալի, կօսէ, համա հիմի վուր ուրիշին վուռչիչ շանիմ, «Հովտի» բե- դախտուրի համա կի սխտուռ պտիմ ծե- ծի կօսէ. չունքի, նա վուր ինձ թողած ուրիշի կաթղկուսութէնի համա է չալիշ գալի, կօսէ, մաշ հախը չի, վուր էս սթահիս վանքի տնիցը դուս անիմ, կօ- սէ: Ինչ անինք թէ փուղը, տան քրէ- հը էս գլխէն է տալի, կօսէ, մաշ էս- տի մինձ ու պստկութիւն չպիտի ըլի, կօսէ:

գլանսիքն էլ պտինք նընգրի:
Իս գիղիմ լաւ բանիր կու նընգրին
այ:
Կու նընգրին, կու նընգրին, աբա ի-
մացէք թէ ումը կու նընգրին:

Խաթաբայա ամեն հայոց
Դատպար աղա Կալասուզով

Խեղկատակ են ըտոր մարդիկ
Խեղկատակ են եւ ստոր,
Խեղկատակ է—ով երջանիկ
Ով տանջուում միշտ—անգոր:

Ծաղրէ կեանքը... կեանքի համար
Դեռ ոչ մի մարդ չի ապրել
Այլ տանջանքի շղթան անծայր
Յս քաշել է—երազել:

Եւ երազի—երազ փայլով
Ողջ տանջել են ու ձգտել,
Օ, ոչ մէկը լի հաստով
Կեանքի համար չի ապրել:

Խեղիք

Հնուծիմներ եւ հազարապետ բաներ

- Մեր հասարակական հնադարաններից մէկն այս օրերս բերել են հեղեակ աչքի ընկնող հնուծիմ- ներն ու հազարապետ բաները:
- Լիւզովիկոս XIV-ի աքցանները, որով նա սրգ- րուկները հանում էր քթից և քիթը մտցնում: Միակ օրինակն է աշխարհում:
- Գեղեցկուհի Երեմի կրուժհայով պատած բառիս- տի անդրադարձիկը:
- Մասխանութի հաշտեթուղթը, որը գրած է Զիակոնդա-Մոննա-Լիզայի անունումով:
- Յայտնի ծովագնաց Գրիստափոք Կոլումբոսի սոճիի բրդից պտորաստած Ֆուֆայիան:
- Օլէգի կօշիկները, որոնցով նա արշաւել է Ստամ- բուլ վրայ:
- Թէյի Կալբասի այն կտորը, որը ուտում էր Նապո- լեոնը Բորոգինի ճակատամարտից առաջ:
- Երեք մազ Սոկրատէսի գլխից:
- Երեք մազ Բիսմարկի գլխից:

Leporo.

Ն Ա Մ Ա Կ Ղ Ա Ր Ս Ի Յ

Բարեւագիրս հասնի Դատպար Աղին
Ամենայն հայոց Խաթաբային

Ազիզ արխատաշ ջան:
Այս ինչ բան է, քանի կերթայ դալմա- դալը շատընայիլը խալիս օլանը թայֆայ թայֆայ գլխիլը: Բիթուն գաղէթալիները մէկ մէկ մեշօք եղոտ քիւֆուր շալիլը, կո- պալները առիւր մէյտան ին մտիր, ու կու- տան յիրար: Յամեն մարդ կրակը իրեն բաղալի տակը քաշէ կը: Վախթմ ֆանաուր վառիր կաթուղիկոս փնտուէին կը, ու հէչ մեկմ չէին գտնի, մարդ չկայ կաէին յուս ջոկենք, հիմի փառք Աստու մէկի տեղ քսան ին գտիր, շաշիր մնացիր ին, թէ ստ քսանից վերին ջոկեն: Ես Օրմանական իմ, դուն Երևանդական, մէկալը Կարոյա-

կան, Պարզական, Սուրէնական, Կապուր- տական, Մուշեղական, Մեսրոպական, Մոյ- բաղական... հարնախոսի: Յս ուսուցիչը թայֆայ թայֆայ են էղիր, դալմաները ա- ուիր թազայ թազայ քիւֆուր թխին կը ու մեշօքներով յիրար թավազայ կէնին կը. մէկին գովին Աստուած շինին կը, մէկալին փնովին սատանայ դարձնին կը: Ասիկ լաւ բան չէ, էկէք ինձի յանկաջ էրէք, մէ խե- լացի բանս ըսիմ. ոչ մեր ըսածը յըլի, ոչ ձեր ըսածը: էկէք լատարիայ սարգներ, փուշք ցկինք: Գիտիք ինչը կենենք: Օրի- նակի խաթեր հմար 30 հատ կաթողիկոսա- ցու ունինք (Երևանդն էլ ասոնց մէջն է. Եղիշէն էլ, Եգնիկն էլ, Արսէնն էլ, Մամ- փրէն էլ, Եփրեմ եպիսկոպոսն էլ...) յէսուն հատ էլ զապիսկի չափ թղթեր, կտրտինք կը: Ատ թղթերից մէկի վրան գրինք կը. «Մս եմ յամենայն հայոց կաթողիկոսը»: Արթը 30 կտոր թղթերը մէ չեշիս ծալինք լցնինք կը Երևանդի շափիին մէջ. շափ- խան դենք կը ստուլին, ստուլի չօրս բուլբու շարվին կը թւանքով սալտատներ: Արթը կաթողիկոսացուները սրով սրով գուքան շափիի քովը յերեսները յիբեք հեղ խաշա- կնքին կը ու շափիի միջից ծալած թուղթմ հանին կը. թէ դարտակ թուղթ հանեց, խալիս օլանը ճվակը. «Մարտի եմ նղի»: Ըսինք Աստուած ոչ էնէ, հեռի լողաց, շափ- խին մօտեցաւ Երևանդը, ձեռքը կոխեց ու հանեց մէ ծալած թուղթմ ու վրան գրած էր «Կաթողիկոսը ես եմ», ան վախթը դալ- մազալը վերջացաւ. Երևանդը դառաւ կա- թողիկոս:

Աչքերս լոյս՝ սուրը թաղման արժանա- նանք: Արթը Ալտէն քաղաքի ֆարմասօն Ծտերի աղան («Մշակ» № 227) ալ գլխիկը պամօշնիկ վեհափառ Երևանդին ու մէ ամ- սւայ մէջ մեր ժամ ու պատարագը դայտայ դանոնի դնին կը:

Ղալաչի Մարգար

ՇԱՏ ՀԱՐՑԵՐԻՆ

ՄԻ ՊԱՏԱՄԻՍԱՆ

(Միակ բարեկամիս յիշատակարանից)

Ձեզանից այն ո՞ր բախտաւորն է, որ կա- նանց հետ օրնէ գործ ունեցած չլինի:
Աւանդ, չկայ այդպիսին, չի եղել և չի լի- նելու:
Ո՞վ է քեզ աշխարհ բերել... կի՛նը
Ո՞վ է քեզ սնել, ծիծ տուել... կի՛նը:
Ո՞վ է քեզ «խելօքների» աշխարհը մտցրել, աչքերդ բացել... կի՛նը:
Ո՞վ է քեզ յիմարացրել, ձեռքդ՝ Լքս լուսն ձոր տուել... կի՛նը:
Ո՞վ է առաջին օրւանից, հէնց դատարի միջից, օճի հետ «գրոյցի» բռնելը, բարե- կամացել... կի՛նը:
Ո՞վ է քեզ դրախտիցը վանդելու պատ- ճառը դարձել... կի՛նը:
Ո՞վ է ամուսնանալուդ առաջին օրիցը

Փրանսիա

Գնահատվում է... ես կընկա-
նեմ, որ ոչինչ չեմ տեսնում:

Գերմանիա

Գնահատվում է... իմ բարե-
կամ Քուրբիան ոչինչ չի ունե-
նալ դրա դէմ:

Աստրիա

Գնահատվում է... կարող ես
յուսույ իմ աջակցութեան վրայ:

Անգլիա

Գնահատվում է... գաւազն, ե...
ծիր, ծաղիկը գու ախտեղ:

Վատիկան

Գնահատվում է... և օրհնում
եմ զեզ դասրիկս:

**Ս. Մարինոյի հասարա-
կապետութիւն**

Գնահատվում է... և ես զեզ
չեմ արգելի, գու ինձանից մի
վախիլ:

Քուրբիան հաստատեցա՞ծ է, որ պետութիւնները չեն թող տայ ctutus duo խանգարումը բալ-
կաններում

Գ Օ Տ Ե Մ Ա Ր Տ Ե Բ

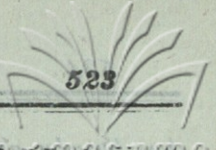

Օրինակելի ամուսին

Իմ կինը, իսկապէս որ բարութեան երեշտակ է, չիլա է, նա
ինձ ասուն չթողեց, բայց խօ ընթրիքիս համար մտածել է. սա էլ
լաւ է:

—Գարններ, փորձեցէք, տեսնե՞ք ո՞վ կըլայքի
ասուխ եմ 1000 բուրլի նրան՝ ո՞վ ինձ մէջը վրայ վայր

Զ Ի Օ Կ Ո Ն Դ Ը

ԵՆՏԻԿԼՈՊԷԴ... (ՏԵՍԱ.—Փ. տասները)

ազգին: Վերջապէս խոր խոցեցաւ սիրտ ազգականաց, յորժամ տեսան հօր զրամներին...

բանէ «սկզբունք» բառին բռնաբարութեամբ. և մեք հաստատեմք, թէ նա սուտ ոչ է ա-

(Կը շարունակելի)

Աղօթարար վասն խայոց ազգի ճնգրիկ Ա.բեդայ

1911 թ. 20 հոկտ. Ի մայրաքաղաքն Քաղտի-Քուլար № 217

Ծաշարանում

- Ինչի՞ դուք գիտէք, պարոն, ճաշարանում փշրածը հայելները, երբ կոնծում էք: -Որպէսզի չտեսնել մեր զգեկի սփաթը:

Միմֆոնակամ համերգում

- Ասացէք, խնդրեմ, ի՞նչ են հիմա երգում: -Ինչեքորով սիմֆոնիկան: -Անկարելի է... Միթէ այդքան ես ուշացել եմ:

Ծաշարանում

- Հրամէք, սպ, բիֆշտէքը պատրաստ է: -Այ, սյ, հէնց այս տեսակից ինձ բերէք: -Սա ինքը հէնց այն է: -Ասացէք խնդրեմ, իսկ ես հաւատացած էի, որ այդ կտորը համը տեսնելու համար է:

տորը, ասեցի ես Բաքուան եկած դաշնիզ միլիոնչի տիկին Շէյթանթուխեանցոյն եմ. իմ աղբէսով եկած պարովակիրները կը թող-նէք կանտորում, ես ինքս կը ստանամ:

«Մերեկի Մաշօ» Նամակը ստացայ, մի ամիս չկայ գնալը՝ երկու անգամ փող ես ուզում, չգիտեմ այդքան փողը ի՞նչ ես անում: 300 ռուբլի հետոք ես տարել, 200 ռ. էլ երկու շաբաթ չկայ ինչ փոխադրել եմ, իսկ 300 ռուբլի էլ նոր ես պահանջում:

մասը ծախսում է. բանւորի, ծառայողի, արհեստաւորի ու ճիւղինք եմ տալիս: Դու գիտես, որ ներկայ պայմաններում ամսեկան 300—400 ռուբլի հազիւ է մնում մեզ, հետեւաբար սր տեղից կարող եմ 800 ռ. ամսեկան քեզ ուղարկել: Լաւ է, որ գործերը այդպէս գնան, իսկ եթէ մի վիշկայ՝ այլուի կամ հարեան պրօմիսից մեր հորերը ջուր լցւի, այն ժամանակ վայ մեզ...

«Մերեկիս, չափաւորիր ծախսերդ, ընդերվաւորը կիսատ է, 4—5 օրում կըլցւի. նաւթ կը ծախեմ և պահանջդ կը կատարեմ, բայց և այնպէս խնդրում եմ խնայողաբար ծախսես: «Համբուրում եմ քեզ. «Քո՛ Դրիշա»:

Հեամին աս տիկին Շէյթանթուխեանցովը մին ճով պարովակիր ալ ստացաւ Բաստովից:

Աս պարովակիրը կիրած էր զեռա թանակով, սաղ պարովակիրը փրկիլիոց էր տամ:

Պարովակիրը ուղորթ ա հայերան ա կիրած, համա շատ խօսքերը ուսերէն ա կարթում: Տա պարովակիրի երեսն ա:

«Դարագոյ Մարուշա Ակիմովնա!»

«Երկու շաբաթից աւել ա, որ խոստացածդ չես ուղարկում, բազէի այդպէս մօժնեմ... կաժդի չա սողատուոյ կանտոր եմ գնում և դովասարէբովանի դէմքնոյ պերեող հարցնում: Նյրոգու, Մարուշա,

Ժ՛ն հայերէն այբերնի 10-րդ տառն է: Մի ժամանակ գիտնականները հաստատում էին որ այդ տառն առաջ է եկել չինարէնից, բայց թէ պրօֆէսոր Վէժիլովնց Մարզիսը փաստերով ապացուցանում է, որ այդ տառը պատրաստած է եղել IV դարում պարսնոյ Միսակի խանութում:

Ի հարկէ, դա մեզ այնքան էլ հետաքրքիր չի, թող դրա մասին տառագէտները մտածեն, իսկ մենք անցնենք մեր էնցիկլոպեդիային:

Ժ՛նշտ.— Պատուաւոր դիպում է, որ տրոււմ է վրէջ կախ անելու համար: Այդպիսի դիպում յաճախ ստանում են վարժապետները հողաբարձուներից մայիս ամիսներին:

Ժ՛ններալ.— Աստիճան է, կամ ինչպէս զբարար ասում են՝ չին է: Այդ աստիճանին առ այժմ արժանացել են՝ դալայիներին մէջ Մարզաբը, դօքտօրների մէջ Բաղշին և քաչալներին մէջ Տիգրանը:

Ժ՛իլետկա.— Տղամարդկանց կարճիկ հագուստ է, որի զրպանները կանայք աւելի են սիրում, քան թէ ժիլետկան հագնող մարդուն:

Ժ՛ողովուրդ.— Բախտախնդիրների խաղա-

կա ուղիւլեախու, ախր ի՞նչ պատահեց քեզ, որ այդքան ուշացաւ, միթէ ամուսինդ փող չէ ուղարկել: Անցեալ օրը, երբ դէռ նոր էիր հասել Պետտիգորսկի, ուղարկած 100 ռուբ. ստացայ: Պրեդստաւ սեբեա, Մարուշա, դէ գիտես բժշկ ուսանողի հագուստը ինչքան թանկ է լինում, տօլկօ 50 ռուբ. տուժերկիս համար պարանոյին տալի, 17 ռուբ. դիագա-նալի բրեկիս, 14 ռ. շորէտի, 3 ռ. գլխարկի և մէկ էլ տեսայ վերջացաւ Այժմ բիլէթի փող չկայ, որ գամ քեզ մօտ:

«Դիչերները հանգիստ քուն չունեմ, իսկ եթէ մի քիչ քնում եմ, խնոյն երազ եմ տեսնում, տեսնում եմ ինձ քեզ հետ մի սենեակում խաղալիս. համբուրելիս, պարելիս և սրագում արթնանում եմ: Շատ ժամանակ լաց եմ լինում...»

«Ի՞նչ անեմ, դարագոյ ինչպէս քո սիրտդ առանց ինձ չի համբերում, նոյնպէս էլ իմ սիրտն առանց քեզ: Յոյս ունեմ, որ պօ պալուչէննի այդ պիստօս պօ տելէզրաֆու պերեող կանես 100 ռ. ևս:

«Համբուրում եմ քո սև աչքերդ, կարմիր թշերդ, իմ աստաւածուհիս: Ա՛խ, Մարուշա, ջանիկ, վիբջին կուրան է, երանի այն օրին, երբ կաւարտեմ և միասին կը գնանք արտասահման և դու էլ կազատես քո դուրին ամուսնուցդ:

«Դասիւրիաննի, միջոչկայ, տօյ Սաշա: (Ալի կիլի) Մնամ քու քիւրացու՛ Շամախեցի տիկ. Գէօզալ Աղաբաջի»

Թիւնը դրանց վրայ է փորձում և... ան մոռացայ որ խօսքս թատրոնի մասին էր:

Պիէսի գլխաւոր դերերը կատարում էին պ. Ս. Քառ... Եւ, ուզում էի ասել պ. Ա. բէլեանը և տիկ. Սիրանոյշը:

Պ. Աբէլեանը մինչև վերջը լաւ տարաւ Մեր Շվարցի գերը, թէև տեղ տեղ մոռանում էր իր ծերութիւնը: Երկար չիբուխը բաւականին սպառում էր նրա երկար միտքը, որ խօսելիս ամբողջացնում էր ոչ խաղնեղի կորցրած սէյրդի նման:

Տիկ. Սիրանոյշը աչքի էր ընկնում մանաւանդ այն ժամանակ, երբ քիթը սուր Մանէլեանի (Փօն Կելլեր) երեսոյն էր տալիս նրա անբարոյականութիւնը և խաբեբայութիւնը:

Միայն ինձ դուր չեկաւ տիկնոջ թանկագին արդ ու զարդերը, ակն ու մարգարիտները, որովհետև սաղ գիշեր կինս էլ հանգիստ չտեսց ինձ: «Այ դու ինձ համար ակն ու մարգարիտներ չես առնում, նեղ շրջազգեստ կարել չես թողնում, այ դու էսպէս, դու էնպէս...» մտխաւ... այդ գիշեր այնքան շուռ ու մուռ եկայ, որ թատրոնն էլ մոռացայ ու խաղացած պիէսն էլ:

Հասարակութիւնը թէ Աբէլեանին և թէ տ. Սիրանոյշին ընդունեց որոտընդոտ ծափահարութիւններով: «Մի բան որ մուք թայ է ինչու չըռայել», ասում էր մօտիս հարևանը: Իսկական հայի դատողութիւն, մտածեցի ես ու շուրջս նայելով տեսայ, որ բացի ինձանից բոլորն էլ ծափահարում են, ուստի, մոլլի փլաւի նման, սկսեցի ես էլ ծափ զարկել:

Ձարմանում եմ, թէ ինչու ամեն անգամ էլ ժողովրդական տանը խաղում են օտար հեղինակները պիէսներ, գոնէ օրինակ վերցնեն Հաւաքարից, ուր շարաթը ութ անգամ ներկայացնում են «Արշակ Բ.», «Վարդան Մեծ», «Սուլէյման Բ.», «Շուշանիկ», «Անիի կործանումը» և այլն ազգակործան հայկական պիէսներ:

Գոնէ պէտք է աշխատել դրամաներից յետոյ մի փոքրիկ վճռվիլ էլ դնել, որպէսզի հասարակութիւնը տխուր տրամադրութեան տակ չըտուն գնայ ու կինը բռնի քնած ամուսնու վզակոթից, իսկ վերջինս էլ չխանգարի երազում կազրիլ պարող ու խումբացող կնոջ քաղցր բունը:

Վճռվիլը դրամայի պոչն է, իսկ ներկայ դարում անպոչ ոչինչ չկայ՝ սկսած առողիբից մինչև նորածին հորթը և մարդկանցից մինչև լրագրները:

Փարեմուզ

200 ՏԱՐԵԿԱՆ ԾԵՐՈՒՆՈՒ ԲԱՆՁԱՆԲԸ

Երկու գոյգ ժամեր, չորս չորս կտորիներ, Սեղանատամներ եթէ չլինի

—Այդ վնաս չունի:

Ջահել, կոլորիկ—մի դէմք գեղեցիկ, Եւ սեւ սեւ աչեր, թէև կարճ տեսնի,

—Այդ վնաս չունի:

Եւ մ'արմ' արծնէ մեծաշուք պայատ, Ծաղկանոց, այգի, թող գրաւ լինի.

—Այդ վնաս չունի:

Գեղեցիկ տիկին, Ջահել նաժիշտներ, Թէկուզ ոչ մէկն էլ անկողծ չսիրի,

—Այդ վնաս չունի:

Եւ հազար, հազար նահանջ տարիներ, Անրուն ու արթուն կեանք ունենայի, Շարունակ քաղցած կեր ու խումբ մէջ, Ապրէի անհոգ, զգայի անվերջ, Օ, թող այնուհետ ես մաս' լինէի,

—Այդ վնաս չունի:

Խեղճ

ԻՄ ՍԻՐԱՆՈՅՔԻ ԹԻՒՆՆԵՐ

Սիրահարւած էի: Կարծեմ այս մի խօսքը բուսական կըլինի ձեզ հասկացնելու իմ դրութիւնս:

Աստուած իմ, միայն իմ սիրոյ մի չնչին մասը զգալու համար ձեզ հարկաւոր է առնալս վեցահարիւր վեց ժամանակակից մարդու սիրտ: (Ներողութիւն եթէ դուք էլ ժամանակակից մարդէք, խօսքը ձեր մասին չէ):

Գիտէք, ես սիրահարւած էի ոչ միայն սրտով, այլ և ամբողջ կրծքով, թոքերով, փորով, երիկամուկով և համարեա բոլոր մարմնիս մասերով:

Ամեն անգամ, երբ ես պատահաբար կամ թէ դիտմամբ հանդիպում էի ներսն, ինձ թւում էր որ գլխիս տրամագիծը սկսում էր լայնանալ, խելքս դառնում էր կատարեալ շիւթիւս, իսկ ստամոքսս ջրգողութեամբ հրանդի էր նմանում:

Իսկ որն որ գլխաւորն է լեզուս կարկամում էր, և ես ազդողակիւր համար չէի յիշում ոչ մի ձայնաւոր տառ:

Այդպէս է սէրը... իսկական սէրը:

Բայց պէտք է խոստովանեմ, որ ես տակաւին ծանօթ չէի նրա հետ և այդ բոլորը դեռ կատարւում էր պլատոնական սիրոյ ազդեցութեան տակ:

Մի օր զբօսավայրում ես բախտ ունեցայ գտնել նրա կորցրած թաշկինակը և յանձնել իրեն, որը ակամայ ընդունելով, նէ նախ սպառն, բարկացաւ, յուզեց և վերջապէս մի քարոզը շնորհակալութեամբ ընդունեց թաշկինակը: Ես բոլոր ժամանակ միայն կանգնած էի նրա առաջ ինչպէս խրտնած հորթ և չգիտէի ինչ անել: Բայց նէ իսկոյն առաջ

շարժեց և մի չնչին յանձնելով ինձ նշան արեց իրեն հետևել. (պէտք է ինչ ինչն ինչն թւաց):

Ես անգիտակցօրէն և դողալով գնում էի ներս կողքից, (ինչպէս կը գնար դիւրուրը իրեն սպային կից), բայց որքան մեծ եղաւ իմ դարմանքս, որ դեռ չորս քայլ շարած նէ կանգնեցրից առաջի պատահած ոտականին և ինչ որ շնջաց ակննջին:

Միւս օրը ինքս ինձ գտայ ոտականատան մի մութ նկուղում փախած:

Ես ոտականի բոլոր հարցերին չէ-ով պատասխանելով, իբրև կատարեալ ապուշ, հազիւ կարողացայ ազատուել և տուն վերադառնալ, ճանապարհին անդադար անիծելով իմ սէրը և նրա հետ բոլոր սէրերը:

Այժմ ես կին ունիմ, որի հետ ամուսնացայ առանց նախօրօք ծանօթութեան և սիրահարութեան և որից անչափ գոհ եմ, չը հաշւած այն մի քանի տասնեակ թերութիւնները, որը առնասարակ յատուկ է բոլոր ազնիւ, հաւատարիմ և լուրջ կանանց Բայց չնայած այդ բանին, իբր մի որևէ տեղ յանկարծ հանդիպում եմ իմ նախկին սիրածիս, դարձեալ սիրտս սկսում է ընկնել ժամացոյցի ճոճանակի նման, աղիքներս նորից իբար են հեծնում և ստորին ծնօտս լեզուս հետ միասին հեռանում է քիմքիցս առնալս երեք վերջով:

Բայց զխաւերն այն է, որ նէ ժպտում է ինձ ամենաջերմ սիրունու քնքուշ մեղմութեամբ և դարձեալ աչքերով հրապուրում է չգրտեմ ուր... (բայց երևի դարձեալ ոտականատունս.)

Ես ի հարկ է անցեալը յիշելով իսկոյն փախում եմ ուղիղ տուն և խելագարի նրման կնոջս գրկելով անվերջ հաւատարմութեան երդում եմ անում, սակայն առանց մի խօսք լսելու ներանից, այդ բոլորի փոխարէն:

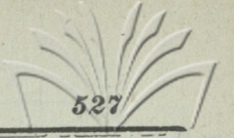
Անցնում է ժամանակ, և մի գեղեցիկ օր ես դարձեալ հրաւիրւում եմ ոտականատուն մի ինչ որ անյայտ կնոջ պատիւը շօշափելուս համար:

Ես ապշած դիմում եմ ոտականատուն և աչքերիս չեմ հաւատում: Իմ առաջ դարձեալ կանգնած է իմ նախկին պլատոնական սիրունին և սաստիկ անպատածի կատարեալ այլայլւած դէմքով անդթօրէն մեղադրում է ինձ չգործածս հազար ու մի յանցանքի մէջ:

Տէր Աստուած, միթէ այդ չափ ճկուն մտքի տէր և հնարագէտ է կինը. բայց զարմանալի է, որ տակաւին ոչ մի գիտնական, փիլիսոփայ և հնարագէտ չկայ դրանցից գիտութեան ասպարիղում:

Մի քանի շփոթած, անմիտ և անպատրաստ պատասխաններից յետոյ, ես կատարեալ մեղաւոր եմ ճանաչում և ինձ կրկին դնում եմ այն մութ և խոնար առանձնարանը ապաշխարելու համար:

Այս բոլորը ոչինչ, բայց տեսէք, որ իմ

օրինաւոր կինս, (որի վրայ այնքան հաւատք ունէի) իմ անկեղծ բարեկամներէցս լսելով անուր յանցանքիս մասին, (իհարկ է և վերջիններս կողմից տասնապատիկ զարգարած) հէնց նոյն օրը, առանց ինձնից մի խօսք լսելու, խնդիր է ներկայացնում ուր հարկն է, պահանջելով վերջնական ապահարզան: Երբ երեք օրից յետոյ ինձ վերջապէս արձակեցին, գործիս ծանր և օրինական ընթացք տարով, ես այլևս ոչ թէ կին, այլ մի սեփական իր և անկիւն չունէի գլուխս դնելու համար:

Կինս փոքրիկ երեխային որբանոց յանձնելով իմ բոլոր իրեզնէներին հետ տեղաւորել էր իմ մի սիրելի բարեկամիս մօտ, որի մասին ես այնքան լսել էի առաջ, բայց չէի հաւատում:

Բայց ինչու իմ կինը նախ ամուսնացել է ինձ հետ, իսկ յետոյ տեղափոխւել իր նախկին սիրահարի մօտ, ինչ՞իւ այն կինը շարունակ ինձ քարշ էր տալիս ուստիկանատուն առանց յանցանքի, կամ ինչ՞իւ կնոջս նախկին սիրահարը այժմ աւելի յարմար էր գտնում այդ փալասի հետ ապրել, քան առաջ կանէր այդ... Ահա հարցեր, որոնց մասին շարունակ մտածում եմ, բայց ոչ մի եզրակացութեան չեմ գալիս:

ԽԵՆՔ

Խոհեմ խնայողամտութիւն

—Պակուելիս գնել հարսի և իրեն համար քանեցրած, ժեստի նաթի լամպեր, որովհետև մոռէ ճրագները բաւական թանկ արժէն և շատ արագ են հաւում:

—Անձրևի ժամանակ զոտիկի վերևի մասը բողով ծածկել, որպէսզի չփչանայ զոտիկի չիթը:

—Ամառը մեծ քանակով բռնառիլ լուստիկներ, որպէսզի նրանցով ձմեռը լուսաւորել բնակարանը:

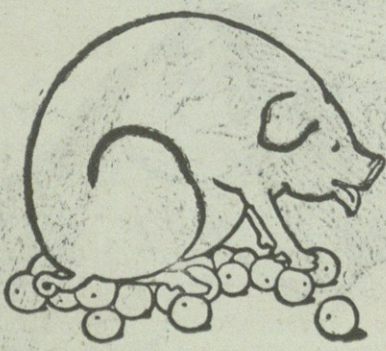
—Կակոտիդ խարազանելու ժամանակ, մարտիք վերցրու հարկանիցը:

—Տանդ վիճակախող սարքելու ժամանակ վերցրու քեզ համար այն սոցմաակը, որին ընկնում է վիճակը:

Յարգելի պատճառ

—Վկայունի Բարչիկեան, չէ՞ որ դուք հրաշալի կերպով լուծւում էք, որ ես ձեզ արդէն հինգ բոպէ կանչում եմ, մինչդեռ դուք չէք մօտենում դատարարի սեղանին:

—Ախ, ես պարոն դատաւոր, էլ ես Բարչիկեան չեմ. ես երէկ ամուսնացել եմ Թորոսիկեանի հետ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բերլինի համալսարանի
ՊՐԻՆՏԵՐՆԻ
ԲԺՇՎԱՊԵՏ

Գ. Գ. ՄԵԼՐԱԲԵԱՆՑ

ներքին հիւանդութիւնների՝ առանձնապէս կրծքի, թՈՔԱՆՏ և ՍՐՏԻ հիւանդութիւններ: Սրտկում ներ նաև տուբերկուլիներով
Ընդունելութիւնը ամեն օր՝ առաւ. ժամը 9—11 և երեկ. 5—6 ժամը:
Католическая ул. д. № 10.
100—13

Ս. Տ Ա Մ Ն Ա Բ Ո Յ Ժ

Մ. ՏԵՐ - ՄԻՆԱՍԵԱՆ

վերակել է հիւանդներին ընդունել. առամների և բերանի խոռոչի վերաբ.: Տեխնիկ. աշխատանքների համար հրաւիրւած է արտասահմանից առաջաբով՝ աւելի: Ընդունելութիւնը՝ առ. ժամը 10—2, երեկ. ժամը 4—6, կիրակի օրերը ժամը 10—12-ը:
Միխայլովսկի պր. № 13
100—15

Նորագոյն նկարներով հսկայական քանակով

ՍՏԱՅԻԱՆ Է

Ե. Յ. Ծ Ա Տ Ո Ի Ր Ե Ա Ն Ի

որտեղ և վաճառւում է գործարանային գներով:

Թիֆլիս Դվորցովսեա փողոց: 50—50

— Լոյս տեսաւ առանձին գրքով և վաճառւում է —

Ն Ա Ր - Դ Ո Ս

Պ Ա Յ Բ Ա Ր

Վ Է Պ

Գրքն է 75 կոպէկ

Դիլաւոր պահեստը «Դուտտոնները» գրախանութում, ուր և դիմում են գումարով գնողները:

10—4

—Յարձարէ՛մ գաղտնաբերելու տարածել հնչ մեծ վարդապետաց...
—Ու այսօր էլ մեծը նոյնն է, ինչ որ... պատկերաց—բայց ներքեցնէ...մեծ կուլտուրա...

ՄԵՐ ՄԱՍՈՒԼԸ

Մայրը փորձ

Մեծակ եւ զու հնացել—շատ եւ լացում
արտասուում.
Ինչ լսէ, օրինակներ՝ վերցրու զու մեծ
քոյրերէն.

Մինչ պատու, բայց դեռ էլի՛ երեսը
միշտ շարժում է.

Միայն վարդապետան՝ տեսած մարդուն հա-
շտում է:
Ինչ լսէ—մի լսէ—խեղճ, անզուրկ, անի-
մաստ ես...